

2014-2015 PDR SERVİSİ BÜLTENİDİR.

ÇOCUĞUN GELİŞİMİNDE OYUN

Oyun; çocuğu yetişkin hayata hazırlayan en etkin yoldur. Çocuğun en önemli eğitim araçları oyuncaklarıdır. YetiŐkinler tarafından boŐa geçen zaman olarak görülebilen oyun, çocuğun kendini, duygularını ifade edebildiği, yeteneklerini geliŐtirebildiđi, yaratıcı potansiyelini kullandığım dilzihin, sosyal, duygusal ve motor becerilerini geliŐtirebildiđi en önemli fırsattır. Kısaca oyun, çocuk için en doğal ve en aktif öğrenme ortamıdır.

Çocuk için bu kadar önemli ve yararlı olduğunu ifade ettiğimiz oyun, ona araştırma, gözlem yapma, keŐfetme, yeni beceriler geliŐtirme ve başarısızlık endiŐesi duymadan yeni ve deđiŐik roller alma imkanı sağlar.

Ayrıca çocuk, arkadaşlarıyla birlikte oynadığı oyunda paylaŐma, yardımlaşma, çevre ile olumlu iliŐkiler kurma, kurallara uyma, başkalarının haklarına saygı gösterme ve sorumluluk alma gibi temel toplumsal kuralları da öğrenmektedir.

Çocuk için yaŐamı öğrenme aracı olan oyun, onun fiziksel, duygusal, sosyal, zihinsel ve dil gelişimi açısından çok büyük öneme sahiptir.

Çocuğun Fiziksel Gelişiminde Oyunun Etkileri

Çocuğun koŐma, atlama sıçrama, tırmanma, sürünme gibi fiziksel güç gerektiren oyunlar oynaması, onun dolaŐım, solunum, sindirim ve boşaltım gibi sistemlerinin düzenli çalışmasını sağlamasının yanı sıra, oksijen alımı, kan dolaŐımı ve dokulara besin taŐınmasını da artırmaktadır.

Ayrıca, oyun sırasında çocuğun bazı hareketleri sürekli olarak tekrarlaması, doğal olarak onun kas geliŐimini de hızlandırmaktadır. Çocuğun yaŐamına yön veren ve yaŐamını etkileyen bu hareketlerin tümü, büyük kasların motor geliŐimiyle ilgili becerilerin kazanılması sonucunda meydana gelmektedir. Çocukların yürüme, koŐma, atlama, tırmanma, kayma, inme, çıkma, fırlatma, yakalama, sıçrama, zıplama, sürüklenme, sallama gibi eylemlerle sürekli hareket halinde olmaları, onların büyük kas motor geliŐimini desteklemektedir.

Buna karşın, yaşamın birinci yılından sonra hızlanan ve çocukların el ve parmak kaslarının gelişimi olan küçük kasların gelişimi ise; çocuğun koparma, kesme, tutma, bağlama, çözme düğmeleme, yoğurma, delme, boyama, dikme, örme ve geçirme gibi etkinlikleri tekrarlaması oranında artmakta ve sonucunda günlük yaşamda kullanılan birçok becerinin kullanılmasını sağlamaktadır.

Çocuğun Duygusal Gelişiminde Oyunun Etkileri

Çocuk, oyun sırasında mutluluk, sevinç, acıma, korku, kaygı, dostluk, düşmanlık, kin, nefret, sevgi, sevilme, sevme, güven duyma, bağımlılık, ayrılık, ölüm gibi birçok duygusal tepkiyi öğrenirken, aynı zamanda bazı duygusal tepkilerini kontrol etmeyi ve denetim altına almayı da öğrenebilir.

Çocuğun Sosyal Gelişiminde Oyunun Etkileri

Sosyalleşme, kişinin grubun kural ve değerlerine uymayı öğrenmesi ve bu değerler düzenini benimsemesidir. Bu nedenle, oyunun çocuğun sosyal gelişimindeki etkileri şunlardır:

- ✓ Çocuk, oyunda aile içindeki rolleri üstlenerek, aile bireylerinin görevlerini, sorumluluklarını, davranış biçimlerini

öğrenebilir ve kendine uygun gördüklerini tekrarlayarak, pekiştirebilir.

- ✓ Oyun, çocuğun kişisel ve toplumsal alışkanlıkları kazanmasında çok etkili bir yöntemdir.
- ✓ Oyunda, çeşitli meslek gruplarını taklit ederek, o rolün kurallarını öğrenebilir.
- ✓ Diğer insanlarla iletişim kurmayı, gözlem, işbirliği yapmayı ve yardımlaşma duygularını geliştirebilir.
- ✓ Oyun yoluyla teşekkür etme, günaydın, iyi geceler deme gibi sözel kuralları ve sıra bekleme, konuşan birini dinleme, trafik kurallarına uyma, telefonla konuşma gibi sözel olmayan kuralları öğrenebilir.
- ✓ Doğru-yanlış, iyi-kötü, güzel-çirkin, haklı-haksız gibi ahlaki kavramları pekiştirebilir.
- ✓ Ayrıca, başkalarına saygı gösterme, başkalarının ve kendi haklarını koruma, verilen görevleri üstlenme, karar verip uygulayabilme, işbirliği yapabilme gibi toplumsal kuralları da öğrenebilir.

Çocuğun Zihin ve Dil Gelişiminde Oyunun Etkileri

Oyun, çocuğa araştırma, objeleri tanıma ve problem çözme imkanları sağlamaktadır. Bu yolla çocuk, büyüklük, şekil, renk, boyut, ağırlık, hacim, ölçme, sayma, zaman, mekân, uzaklık, uzay gibi pek çok kavramı ve eşleştirme, sınıflandırma, sıralama,

analiz, sentez ve problem çözme gibi birçok zihinsel işlemi öğrenebilir.

Oyun, çocukların tüm gelişim alanlarında olduğu gibi dil gelişimlerini de destekleyicidir. Çünkü, çocuk oyunlarının çoğunluğu, dil kullanımını gerektirmektedir. Çocuklar oyun sırasında dili kullanarak, yeni sözcükler kazanabilmekte ve dil

yoluyla birbirlerine bilgiler aktarabilmektedirler.

Çocuğun oyun ve oyun materyallerinden en iyi ve en etkin şekilde yararlanabilmesi için ailelere aşağıdaki önerilerde bulunabiliriz;

- ✓ Çocuğa oyun için uygun ortamın ve yeterli oyun malzemelerinin sağlanması gerekmektedir. Bunun

için evin bir köşesi, bir odası kullanılabileceği gibi, bahçenin bir köşesi veya oyun alanları ve çocuk bahçeleri de kullanılabilir.

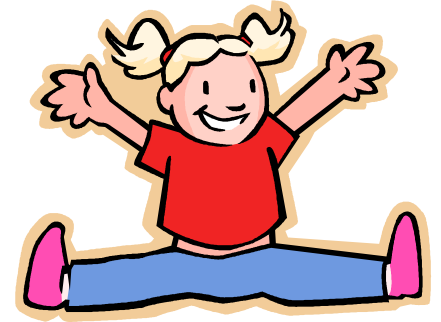
- ✓ Oyunun çocuk için çok önemli bir uğraş olması nedeniyle, oyun anında çocuktan asla oyununu birden bire bırakması istenilmemeli, gerekli durumlarda ön uyanlarda bulunularak oyununu bitirmesi için zaman tanınmalıdır.
- ✓ Oyun malzemelerinin sunuluş biçimi çok önemlidir. Hepsi bir kutuya doldurulmuş, karışık durumdaki oyuncaklar, çocuk için çekici olmayabilir, Bu nedenle oyun materyalleri, çocukların sürekli uzanıp alabilecekleri yerlerde, örneğin boylarına uygun raflarda bulundurulmalıdır.

- ✓ Ayrıca, oyun malzemeleri çocukların yaşları ve gelişim düzeyleri gözönünde bulundurularak basitten karmaşığa doğru sunulmalıdır.
- ✓ Çocuğa oyuncak sunulurken; bununla neler yapılacağı ve ne işe yaradığı anlatılmalı, ancak yaparak örnekler verilmeyip, sadece oyuncuğun kullanımı açıklanmalıdır.
- ✓ Dikkat edilmesi gereken diğer bir önemli konu da, çocuğa verilecek oyun materyallerinin yeterli miktarda olmasıdır. Aksi takdirde, bu olay, çekişmelere ve tatminsizliklere sebep olabilir.
- ✓ Çocuğun kendi oyuncuğunu kendisinin seçmesine izin verilmelidir. Fakat aile herhangi bir sebeple istenilen oyuncuğu alamayacaksa, bu durumu çocuğa açık bir dille anlatmalıdır.

Sonuç olarak; çocuk oyun içinde gelişmekte ve oyunla büyümektedir. Oyun çocuk için bir süreç değil, gelişimin ta kendisidir. Bu yaklaşım, yetişkinlerin unutmaması ve gözardı etmemeleri gereken bir gerçektir.

Hangi oyuncak çocukta hangi özelliği geliştiriyor :

- **Büyük Kas Gelişimi için Oyun Araçları:** Üç tekerlekli bisiklet, çeşitli boylardaki arabalar, kayma, tırmanma, sallanma oyuncakları.

- **Küçük Kas Gelişimi için Oyun Araçları:** Mum boya, renkli kalem, keçeli kalem, kağıt, makası, kayma, tırmanma, sallanma oyuncakları, logolar, birleştirme oyuncakları, parçalı bulmacalar.

- **Kurgu Oyuncakları:** Küpler, bloklar, tahta otomobil ve kamyonlar, kum havuzunda oynamak üzere sert plastikten hayvanlar ve insanlar, tahta veya plastik hayvanlar, bebekler, eklemeli oyuncaklar.

- **Yaratıcı Düş Gücünü Geliştiren Oyuncaklar:** Kukla sahnesi, el kuklaları, parmak kuklaları, bez bebekler, çeşitli

giysiler, yetişkin süs eşyaları, doktor araçları, telefonlar, bebek arabaları.

- **Evcilik Oyuncakları:** Ocak, musluk, buzdolabı, yemek ve çay takımları, bebekler ve bebek evi, çocuk boyuna uygun yatak, sandalye ve masalar.

- **Yaratıcı Sanat için Malzemeler:** Mum boya, pastel boya, renkli tebeşir ve keçeli kalemler, suluboya, parmak boya, toz boya, fırçalar, kağıtlar, artık kumaşlar, kağıtlar, ip, yün, talaş,

yumurta kabuğu ve yapıştırıcı, baskı kalıpları (makara, havuç, patates, tahta, yaprak gibi)

- **Çocuğun algı ve Kavramasını Geliştirecek Uyarı Araçları:**

- Okuma konuşmayı geliştirecek uyarı araçları: Tahtadan harf ve sayılar, mıknatıslı harf ve sayılar, zımpara kağıdından pazen kaplı tahtaya yapışabilecek harf ve sayılar ,harf ve sayıları içeren lastik mühürler, üzerine basit sözcüklerin yazılacağı büyük karton fişler ,çeşitli eklemeli bulmacalar, tamamlama, karşılaştırma oyunları karatahta, Matematik ve sayılar: Renkli çubuklar, mozaik geometrik şekiller ,tahta oyuncak saat veya saati öğretecek tahta küpler.

- Doğa Bilimleri: Mıknatıs, karınca yuvası, ayna taş, yaprak, deniz kabuğu, kuru bitki ve sebze, doğa ile ilgili çocuk kitapları.

- **Müzik ve Dans Araçları:** Ritm araçları (tef, davul, trampet, flüt, zil, çan, çingirak, plak ve CD'ler)

Gülşen EREN
PDR Uzmanı